

נראדה אור

פרשת משפטים תשפ"ג
גליין קס שנה ד
באור רבוה"ק מלעכוויטש קוידענו

{ שניני אור }

בשבת זו - פרשת משפטים - שקלים חותמים אנו את תקופת ימי השובב"ם המסוגלים לתיקון ותשובה, באופן טבעי לעת נעילת שער מתעורר כל אחד לנצל את הרגעים האחרונים לבוא בשער המלך - להתקרב לבורא על ידי הוספה בכמות ובאיכות בלימוד התורה ובעבודת התפלה. אמנם לפעמים דוקא בעת כזאת מתגנבים להם מחשבות אחרות - הנה חלפו תמו הימים האחרונים בלא שאנצל אותם בצורה משמעותית, מה יתן ומה יוסף המעט שאצליה לעשות בזמן הקצר שעוד נותר.

בשיחת הקודש ברעוא דרעוין בשבת שעברה ביאר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א דברי הגמ' אמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר. מקום יש לתמוה - אדם ירא שמים שלא הצליח לעמוד בנסיגות היצר ונכשל בעבירה פעם אחר פעם, מדוע נעשית לו כבר העבירה כהיתר.

אלא שאותו אדם ירא שמים אחר הכשלון אכן נתן אל לבו לשוב בתשובה בחרטה על העבר ובקבלה לעתיד, אלא שלמרות זאת הצליח היצר להתגבר עליו שוב להכשילו. כעת בא היצר ומשלים את העבודה כאשר הוא אומר לו, הנה נכשלת ושב בתשובה ולמרות זאת נכשלת שוב, מה לך לחזור שוב בתשובה ולקבל על עצמך לא להכשל עוד, לאחר שנוכחת שתשובתך אינה בר קיימא.

ומה התשובה לטענת מלך זקן וסליל - גם אם כדברך שלפי ההגיון תשובתי לא תחזיק מעמד, לא אמנע מלשוב ליוצרי ככל שביכולתי בשעה זו. המחשבות אודות מה שהיה ומה שיהיה אינם באים בחשבון כאשר ברגע זה הנני יכול לעשות רצון קוני.

ועוד תאמר לאותו יצר רע, מעניין שכאשר הנך מפתח ל"ע לדבר עבירה, אינך מסתבך כלל בחשבונות על כדאיות המעשה ועל תוצאותיו, מדוע א"כ אעשה חשבונות כאלה בבואי לעסוק בדבר מצוה.

בכך מתבארים דברי אנטיגנוס איש סוכו במשנה באבות (א, א) אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, לאו דוקא בפרס של שכר המצוות עסקינן אלא בפרס של הצלחה למעשה שהנני עושה. אלא הווי כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס - לעשות רצון היצר בפשטות ללא חשבונות על סיכויי הצלחה.

סיים אדמו"ר שליט"א ואמר: כעת מגיע השבוע האחרון של ימי השובב"ם, גם אם עד עתה לא נצלנו כראוי את התקופה, לא נתרפה מעבודתנו מחמת כל מיני חשבונות שאינם אלא עצת היצר המבקש לגזול מאיתנו את המעט שעוד נותר.

כעת גם השבוע האחרון כבר מסתיים אך עדיין שבת גדולה לפנינו, בצוותא חדא נקדש את השבת בתורה ובתפלה, לטהר נפשנו ולהאיריה

- אור פניך עלינו אדון נשא.

{ זכרות קודש }

חובת איש יהודי בעולמו

בכל דור יש כח להתרומם ולהתקדש

אמנם יש את האנשים המכונים חסידים, חסיד הוא כדברי חז"ל (עי' רש"י ר"ה יז: ד"ה חסיד) שמתחסד עם קונו ועושה לפנים משורת הדין. והמה מכריזים ואומרים שאמנם נכון כי אין דורנו ממש כדורות קודמים שהרי ירדה חולשה לעולם, אבל ודאי אני ה' לא שניתי והקב"ה נותן כחות להתגבר ולהתקדש גם בדורנו, ויודעים מאמר מרן הר"נ מלעכוויטש 'איש אמו ואביו תיראו' (ויקרא יט, ג), שיש להתיירא מן המותר ומן הפטור.

על כן הם דורשים תמיד אחר עצות כיצד להתגבר על יצרו של אדם המתגבר עליו בכל יום למנוע ממנו להיות מציאות רוחנית, ומשתדלים להתרומם בעבודתם בתורה ותפלה ובקידוש האברים. והבא ליטהר מסייעין אותו, שעל ידי שמחליט שחפצו ורצונו להתרומם ולקדש גופו ונפשו, נותנים לו כח לקדש ולרומם עצמו וכל עניני העולם להשם יתברך.

כאשר אווזים עתה בסיום התקופה המסוגלת להשפיע באדם כח להתקדש, הוא הזמן הראוי שבינן כל אחד שאין הדבר תלוי אלא בהחלטתו. ויאמר לפני השם יתברך גלוי וידוע לפניך שרצוני לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה, עזרני וחזקני להתקדש ולרומם חיי להיות רוחניים יותר. וכאשר תהא זו שאיפתו והחלטתו ודאי יקבל מהשם יתברך כח לקיים החלטתו ולהתגבר על כל הנסיגות.

חיבור החצי שלמטה עם החצי שלמעלה

זהו ענין מחצית השקל, דאמרו חז"ל (מגילה יג:) לפי שראה הקב"ה שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהם לשקליו. כי המן הרשע קיטרטג על ישראל באמרו 'אלקיהם של אלו ישן הוא' (אסתר ז, יב), כלומר בהר סיני שמעו ישראל מפי הגבורה 'אנכי ה' אלקיך', וענין 'אלקיך' שיהיו דבקים בהשם יתברך בכל לבם ובכל מציאותם, ובאותו זמן התנתקו בפנימיותם מהשם יתברך והיה בחינת 'אלקיך' ישן

המשך בעמוד הבא <<<

וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות ויזבחו וזבחים שלמים לה' פרים, ויקח משה חצי הדם וישם באגנות וחצי הדם זרק על המזבח, ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, ויקח משה את הדם ויזרוק על העם ויאמר הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם על כל הדברים האלה (כד ה-ח).

ברש"י חצי הדם, מי חלקו מלאך בא וחלקו.

שני אופני הנהגה באנשי דורנו

הנה עומדים עתה בסיום תקופה ותחלת תקופה, סיום תקופת ימי השובב"ם המסוגלים לשוב להשם יתברך ולהוסיף קדושה וטהרה, ותחלת תקופת פורים וארבע פרשיות המאירים אור ה' ואהבתו בנפשות ישראל. והזמן גרמא לבאר היטב דרכי העבודה.

אצל יהודים שומרי תורה ומצוות קיימים שני מינים. האחד אנשים פשוטים מאד שבאמת אין נכון לכנותם פשוטים אלא גסים, המה סוברים ואומרים שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, ובדורנו כבר אין שייכות ליגיעה בכל עניני העבודה כדורות קודמים, ואף אם מוכרחים לעשות מה שחובה עלינו אבל מעבר לכך לא שייך בדורנו. וכיון שאינם חפצים להלחם ולהתגבר בזמנים אלו, מסתפקים בשמירת המצוות וקיום ההלכה כמחויב עליהם ואפילו יכולים לעסוק בתורה בהתמדה, אבל אינם עוסקים כלל לרומם מציאותם להיות רוחנית ולהתקדש בעניני עוה"ז להעלותם לקדושה.

ובדרך החידוד יש לומר שמנהלים חיים באופן של חציו לה' וחציו לכם, היינו בחלק הגשמי שהוא חציו לכם ודאי הוא רק לכם, ובחלק הרוחני של חציו לה' משתדלים שלכל הפחות הלבוש החצוני בחלק המעשה יהא לה' כהלכה. ודאי איננו מתכוונים לדבר ח"ו על אנשים כלשהם ולקטרטג על בני ישראל, ואין כונתנו אלא לדבר על דרך ושיטה זו.

שבת שקלים - זיך נעמען לעבודת ה'

ביאור ענין מחצית השקל בדרך רמז. שקל בלשון ארמי הוא מלשון לקיחה, כי עתה בתחלת תקופת ארבע פרשיות הוא עת הכושר זיך נעמען - לקחת עצמו לעבודת הבורא בהתחדשות. והמחצית מורה שלא יתייאר בסוברו שיש לו להשלים הכל בכחו, כי אין לו אלא לעשות חלקו ומשמים יסייעו בעדו, כמאמר רז"ל (זמא לט.) אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ליל שבת משפטים תשע"ז

אצלם, ואזי בקש המן לשקול עשרת אלפים כיכר כסף ביהודים לאבדם, כי מכירה שייכת רק בדבר שאינו מחובר בעצם למקומו ולכך אפשר לשנותו לרשות אחרת, וכיון שסבר המן שאין ישראל מחוברים בהשם יתברך בעצם מציאותם בקש לקנותם בכסף ולכלותם ח"ו.

לפיכך הקדים הקב"ה שקליהם לשקליו, כי ענין מחצית השקל שמחצית אחת מורה על חלק החומרי שלמטה והשנית על חלק הנשמה שאחוזו בשרשו למעלה. ובנתינת מחצית השקל נוטל האדם המחצית שלמטה ומוסרו להשם יתברך לחברו עם החצי שלמעלה, להורות שבאמת הכל אחד ואף בהיותו בגוף גשמי ועוסק בעניינים גשמיים מתקדש ומדבק עצמו בהשם יתברך מאחר שדבוק בו יתברך בעצם מציאותו. וזהו ביטול שקלי המן שהיו בכונה להורות שאין ישראל אחוזים בהשם יתברך מעצם מציאותם.

כריתת הברית שדבקים ביוצרים ככל מציאותם

בזה נבוא לביאור הכתובים 'ישלח את נערי בני ישראל ועלו עולות ויזבחו וזבחים שלמים לה' פרים, שבא משה

לכרות עם ישראל הברית לקבל התורה, והיה ענין הברית להורות שמאוחזים בה' יתברך בכל מציאותם אף בחלק החומרי. ולכן הקריבו עולות ושלמים, כי עולה שכולה לגבוה מורה על חלק הנשמה ושלמים הנאכלים לבעלים מורה על חלק חומרי, ובהקרבת עולה ושלמים לה' הורו ששני החלקים כאחד מחוברים ודבקים בהשם יתברך.

'ויקח משה חצי הדם וישם באגנות וחצי הדם זרק על המזבח' וברש"י מי חילקו מלאך בא וחלקו, כי חצי הדם שבאגנות מורה על חלק החומר שבישראל וחצי הדם שעל המזבח על חלק הנשמה, ולכן בא מלאך דייקא וחלקו להורות שאין חלוקתם מצד שחלוקים בעצם שאין חלק החומר דבוק בהשם יתברך, אלא רק מצד שזהו רצונו יתברך שיתייגעו ישראל לקדש עצמם, וישיבו חלק החומרי להיות מאוחד בחלק הנשמה כאשר הוא מציאותו האמיתית.

וכיון שראו ישראל שאין הדבר תלוי אלא בהם ובעבודתם, ידעו והבינו שעתה יש להם לקבל על עצמם בקבלה והחלטה

אמיתית להתקדש ולרומם מציאותם להשם יתברך, ועל כן 'ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע', כי על ידי הקבלה יזכו למסייעים אותו מלמעלה להתרומם ולהתקדש כרצונו יתברך. 'ויקח משה את הדם ויזרוק על העם ויאמר הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם' וגו', שבקבלתם נשלם הברית להיות דבקים בהשם יתברך בכל מציאותם בגופם ובנפשם.

יעזור השם יתברך שנזכה להתקדש בכל מעשינו, כאשר אומרים בתפלה 'ושבחה אלקינו מפניו לא ימוש לעולם ועד', והרי אין האדם מספר תמיד שבחיו של מקום. אלא הכונה שבכל ענין שעוסק ואף בענייני העולם, יהא זה באופן שמשבח להשם יתברך על ידי שיגלה בו כבוד מלכותו יתברך.

מי שעשה לאבותינו וגאל אותם מעבודת לחירות הוא יגאל אותנו בקרוב על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

משפטים - שקלים תש"פ, רעוא זרעיון

מאורי אור

פרשת משפטים באור רבותינו

רציעת האוזן שנאבד ממנה כח השמיעה

בדרך אחר יש לבאר בהקדם מה שיש לדייק בדברי חז"ל אוזן זאת ששמעה על הר סיני וכו', הלא הדורות הבאים אחריהם לא שמעה אזנם איסור לא תגנוב על הרסיני.

הביאור כי בהר סיני שמעו ישראל קול אלקים חיים מדבר וזכו על ידי זה ליראה ודבקות בדרגה נשגבה, והיה התכלית בזה שבכל עת שיעסקו בתורה ומצוות ישמעו קול ה' שמחיה כל הבריאה וידבקו בו יתברך, כמארז"ל (ברכות כב) מה להלן בסיני היה באימה ביראה ברתת ובזיע אף כאן צריך לימוד התורה להיות תמיד באופן זה על ידי שישמעו קול ה' שבתורה. ובספ"ק (ע"י פרי צדיק וארא, ו) איתא שלטעם זה היו בסיני קולות גדולים ועצומים, כדי שיחקקו בנפשות ישראל לעולם.

לכונה זו אמרו ישראל בקבלת התורה נעשה ונשמע, שלא יסתפקו בקיום מעשה המצוות לבד, כי אם ישמעו תמיד קול ה' בתורתו ומצוותיו כאשר שמעו בקבלת התורה. וזהו כונת רש"י בריש פרשתו 'ואלה המשפטים', ואלה מוסיף על הראשונים מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני. שיש לקיים כל המשפטים והמצוות באופן ששומעים קול ה' ומכירים שהוא מחיה הכל, כאשר נשמעו הראשונים בסיני בקול ה' בכח.

בזה יבואר טעם רציעת העבד דוקא בעת שאינו חפץ לצאת לחירות לסוף שש, כי מתחלה אף שנכשל ועבר על מצות ה' לא נאבד ממנו הכח לשמוע קול ה' ויכול להידבק בו יתברך על ידי תורתו ומצוותיו. אבל עתה שבחר להשאר תחת יד רבו תחת שישתעבד לאדון הכל, ודאי הוא מחמת שנאבד ממנו כח השמיעה וכיון שאינו שומע קול ה' מכניס עצמו לצד שכנגד ל"ע. ועל זה אמרו אוזן זאת ששמעה על הר סיני וכו', שרוצים אזנו מחמת שנאבד ממנו הכח לשמוע דבר ה' כאשר שמעו בסיני.

והנה בשבת זוהי כל יהודי לכה השמיעה לשמוע קול ה' כבשעת קבלת התורה ועל ידי זה יוצאת נשמתו מכל הכחות שכנגד הקדושה ושבחה לשרשה, כאשר שבת מלשון השבה, כנאמר בזמירות (זמר כל מקדש) 'ביום השבת שישו ושמחו כמקבלי מתן נחליאל'. רמז לזה 'והיה אם שמוע תשמעו אל

רציעת העבד על שמתנתק מצד הקדושה

ואם אמור יאמר העבד אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי, והגישו אדוניו אל האלקים וכו', ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם (כא, ה-ו).

ברש"י ומה ראה אוזן להרצע וכו' אמר ריב"ז אוזן זאת ששמעה על הר סיני 'לא תגנוב' (ב, יב) והלך וגנב תרצע, ואם מוכר עצמו אוזן ששמעה על הר סיני 'כי לי בני ישראל עבדים' (ויקרא כה, נה) וכו'.

הקשו המפרשים מה טעם רוצים אזנו רק בעת שאינו רוצה לצאת לחירות לסוף שש ולא מיד בתחלה כאשר גנב ולא שמע לאיסור לא תגנוב. עוד תמה הטורי זהב (ח"מ סי' שמח סק"ב) מהו אוזן זאת ששמעה לא תגנוב, הלא איסור לא תגנוב מייירי בגניבת נפשות וגניבת ממון ילפינן מלא תגנובו' (ויקרא יט, יא).

הביאור שהבורא יתברך נותן ביהודי נשמה קדושה בכדי שישתעבד לרצון בוראו ויקרב על ידי זה נשמתו ליוצרה, ואף אם יצרו התגבר עליו ונכשל בחטא ל"ע, לא יצא על ידי זה מרשות הקדושה ויכול מיד להיטיב דרכו ולהידבק ביוצרו. אבל אם נשרש ל"ע ברע עד שכבר חפץ לדבק עצמו בעניינים השייכים לצד שכנגד, מנתק על ידי זה נפשו מצד הקדושה וצריך תיקון גדול להשיב נפשו למקומה.

לטעם זה אין עבד עברי נרצע בתחלת מכירתו אף שעבר על מצות התורה, כי בהיכשלו בגניבה או במכירת עצמו לעבד מחמת אונס ממון לא ניתק נפשו מצד הקדושה. אבל אם בעת שנצרך לצאת לחירות אומר 'אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני', ותחת שישבו לביתו לגדל בניו לעבודת ה' בוחר להשאר עם אשתו ובניו הכנעניים השייכים לצד שכנגד, רוצים אזנו על שניתק עצמו מצד הקדושה.

לכך אמרו אוזן זאת ששמעה לא תגנוב דייקא דמיררי בגניבת נפשות, כי אמנם אין הרציעה על שנכשל בגניבת ממון ועבר על לא תגנובו, אלא על שעובר על איסור גניבת נפשות כאשר גונב נפשו ונשמתו מצד הקדושה לצד שכנגד ל"ע.

מצוות' (דברים יא, יג) ר"ת בגימטריא שבת. ומטעם זה אחר שאומרים בקדושת כתר 'איה מקום כבודו' שנשלם בזה הארת הנשמה היתירה שזוכים לה ביום השבת, אומרים 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד', שהוא הכח לשמוע קול ה' המחיה ומאהוה הכל.

ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א, משפטים תש"פ, ליל שבת

אופן ההנהגה בענייני הנפש ובענייני הגוף

ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך והיסירותי מחלה מקרבך (כג, כה).

בבעל הטורים איתא פתח הכתוב בלשון רבים וסיים בלשון יחיד, כי 'ועבדתם את ה' אלקיכם' מורה על עבודת התפלה שמקובלת דוקא ברבים כדכתיב (איוב לו, ה) 'הן קל כביר ולא ימאס', וברך את לחמך' בלשון יחיד כי כל אחד בשפע הגשמי נתברך לפי עניינו וצרכו.

בדרך אחר יש לבאר כי שלמות העבודה היא שישתמש בכל כחות נפשו לעבודתו יתברך, שאם יחזיק תמיד במדה אחת לא יוכל לעבוד ויצרו כראוי, רק על ידי שבכל עת ומצב ישתמש במדה הנדרשת כעת תהא עבודתו שלמה. וזהו 'כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך' (תהלים לה, י). אמנם בעניינים גשמיים אינו כן, כי אם יבוא לעסוק בהם בכל כחות הנפש יתגשם על ידם ח"ו, לכך צריך לצמצם עצמו באכילתו שלא ישתמש אלא בכחות הנפש הנצרכים לצורך האכילה ככל הנצרך לגופו לעבודת הבורא.

כדרך מאמר מרן אדמו"ר הזקן על הפסוק (דברים ד, ט) 'רק השמר לך ושמור נפשך מאד', רק הוא לשון מיעוט ומאד לשון ריבוי, בשמירת ענייני לך - ענייני הגוף יש למעט, להגביל עצמו שלא יצא מחוץ לגבול הנצרך עבורו, אבל בשמירת ענייני הנפש - עניינים רוחניים יש להרבות, לשעבד כל כחות נפשו שישתמש בכל מצב בכח ומדה הנצרך עתה בעבודתו.

וזהו 'ועבדתם את ה' אלקיכם' בלשון רבים, כי עבודת הבורא יש לה להיות בכל כחות הנפש, וברך את לחמך ואת מימך' בלשון יחיד, כי בזאת יש לצמצם עצמו שלא יתפשט בכל מציאותו, ועל ידי זה 'והיסירותי מחלה מקרבך' שיהיו גופו ונפשו שלמים בלא חסרון.

ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א, משפטים תשע"ד, ליל שבת

פרשת שקלים - השי"ת שוקל כמה ראוי האדם לאור פניו

ענין סוד כללי של ד' פרשיות. יש להבין ולדעת מהו סוד ענין מהד' פרשיות אשר רצונו יתברך ויתעלה לקוראם בתוה"ק בכל שנה ושנה כסדר הזה. שקלים, זכור, פרה, החדש ועל מה הטבעו ארניה.

'ענין סוד כללי של ד' פרשיות' פותח הרה"ק מאפטא בספרו הקדוש 'אוהב ישראל' את מאמרו על ד' הפרשיות, צדיקי הדורות לימדונו כי ד' הפרשיות אינם רק זכר וסימן בעלמא למה שהיה בזמן הבית אלא עבודה המוטלת עלינו היא. בכל דור ודור שמשה עומד וזוקף ראשם של בני ישראל, הרי בני ישראל צריכים לזקוף ראשם להשי"ת, להתנער מעפר ולקוות להשי"ת לזכות לדבקות באורו של מרדכי הצדיק.

פנימיות עבודת ד' פרשיות - מגלה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, משול לאדם הנופל בתוך בוץ ומתפלש בה עד למעלה מראשו, כשרוצים להוציאו מהבור ראשית צריך לזקוף ראשו למעלה מהבור בכדי שיוכל לנשום אוויר צח ולא ייחנק, לאחמ"כ מוציאים את כל גופו מהבור, כשהוא בחוץ מנקים ורוחצים אותו, ולאחמ"כ מלבישים לו בגדים חרשים.

זוהי עבודת ד' הפרשיות - בשבת שקלים זוקפים את ראשו למעלה מכל ההסתרות, למעלה מכל לכלוך העולם הזה, בשבת זכור עוקרים את כל חלקי הרע מליבנו על ידי מחיית עמלק, לאחמ"כ בשבת פרה נטהרת ונרחצת נשמתנו, עד שבשבת החודש מתחדשת נשמתנו בלבושים חרשים ושכל חדש לעבודת הבורא ית"ש, עכד"ק בקיצור.

זו היא זקיפת הראש של שבת שקלים. כמסופר בחז"ל כי מרדכי הצדיק, בשעה שכל העולם הרכיב את הראש, הכניע עצמו לפני קליפת המן הרשע, עמד הוא לעומתו וראשו זקוף, ישר מבט מפוכח אל ראש ושורש קליפת עמלק, קליפת הבלבול והטשטוש, המן הרשע, ואמר לו בבוז 'חושב אתה כי לנצח תוכל לרמות את כל העולם?! מדמה אתה בנפשך כי לא יתפסו אותך במערומיך?!' הנה סוליית נעלי - המקום הנמוך בגופי, כאן אני שומר את עובדת היותך עבד לי! כי יהודי שעובד ה' ומקיים מצוותיו באמת ובפשיטות אזי מתפרדים כל פועלי אוון, לקליפה אין שום כח לשלוט עליו ומשועבדת היא אליו לגמרי.

הקליפה יש לה כח לבלבל, להסתיר מהיהודי את יופי נשמתו, עומלת היא להנמיך ולייאש את כל נשמות ישראל, להכניס בתוכנו מחשבות כי אין בכוחנו לעשות נחת רוח לבורא, משועבדים אנו לרע שבתוכנו, אך בשבת זו נוקף את ראשו, ניישר מבט ליצר הרע וכת ריליה, לא! לא תבלבל אותנו! לא תטשטש אותנו! בני מלך אנו, חלק אלו-ה ממעל ואתה וכת דילך עבדים לנו! אתם משועבדים לעבדות הבורא - ומלכותו בכל משלה, ואין בכנס שום כח להפריעני, כי יוצאת נשמתנו מן הבור, יוצאת ונושמת אוויר פסגות זך וצלול, שיינת חיות לימים הבאים לקראתנו.

במאמר שלפנינו נלמד על מהות השקל והמשקל בבריאה, במשנתו של הרה"ק 'אוהב ישראל' מאפטא ז"ע והנוגע לעבודתו.

הבריאה נשקלה עד כמה ראוי היא לאור השי"ת

מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים - התנבא ישעיה. יסוד מוסד בבריאה מגלה לנו הרה"ק מאפטא, הבריאה היא 'משקל', השי"ת יושב ושוקל במחשבתו כביכול כל חלק וחלק בבריאה כמה יכולה היא לקבל מאורו ית', כך נתהוו בראשית הבריאה ארבעת יסודות העולם - דומם צומח חי מדבר, הדומם קיבל מעט אור על כן לא יכול הוא להתרבות, וכן ע"ז הדרך שאר היסודות ככל שאור השי"ת מתרבה כך אפשר להצמיח להוליד ואף לדבר וליצור בעולם.

גם במדבר עצמו בחר השי"ת בקבלת התורה בנו מכל עם, ורוממו למדרגת 'יהודי', שדבוק בעצם נשמתו באלקים חיים, בשונה ממדרגת הגוי שאין אורו ית' שורה בו בעצם, רק זוכה למעט חיות המספקת לו כדי חייו הגשמיים, ואף זאת, בחרון אף השי"ת בעולם ח"ו אינו מביט במעשיו של כל אחד ואחד מהגויים אם ראוי הוא לגילוי אור נוסף ואזי ייצל מכל פגעים רעים.

איש ישראל שוקל השי"ת את אורו עליו לפי מעשיו
לא כן חשק בנו אלקי ישראל, אלא כל איש ואשה אשר בשם ישראל יכונה זוכה להשגחה פרטית ומיוחדת כאשר ישא האומן את היונק, בכל רגע ורגע 'שוקל' כביכול השי"ת את

במספר במשקל הכל מוני

בראשית המחשבה כשעלה בראשו הקדום הפשוט להאצי"ל ולבר"א וליצ"ר ולעשות את העולמות כדי למלך עליהם ולהיות לו תאר מלך. כי אין מלך בלא עם. והסתכל בחכמתו יתברך ויתעלה כי איך יוכלו הנאצי"ם והנבר"ם והיצור"ם והנעש"ים לקבל אור בהירות אין סוף ואין תכלית...
לזה כביכול היה מזעיר גרמה ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים וגם מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן. הינו שמדר ושקל בחכמתו יתברך ויתעלה על ידי צמצומים רבים שצמצם כביכול את עצמו לכל עולם ועולם ולכל בחינה ובחינה להופיע את אורו הנוף ולהשפיע עליו כפי אשר יוכל שאת כוחו ומדרגתו של זה העולם והבחינה...

זה היה בראשית הבריאה אשר עלה לפניו ית' ברצונו הקדום והפשוט להאצי"ל ולברא את העולמות והוא כביכול בחינה עלמא דמתקלא...
ולזה אנו מקדימין קדם התחלת השנה שהוא א' בניסן לענין הבריאה כפעל ואנו קורין בכל שנה ושנה מקדם הדי' פרשיות... פרשת שקלים הוא בסדר בחינת עלמא דמתקלא...

אוהב ישראל לדי' פרשיות

השפע הראוי על כל חלקי נפשו וגופו, ככל שהאדם מטהר את לבו ונפשו להשי"ת כך זוכה הוא ליתר השראת אורו ית' עליו ועל כל חלקי הבריאה הנוגעים לעבודתו.

אך אם לא זכה האדם להאיר את אור נשמתו, לא זכה לקיים תורה ומצוות בשלמות אזי רח"ל שוקל השי"ת שאינו יכול לקבל אורו ית', ונעשה עליו מסך המבדיל בינו לבין אביו שבשמים.

תכלית השראת אורו ית' על בני האדם בעומק היא כמו שכתב הרה"ק מאפטא - **כְּדִי לִמְלֶךְ עֲלֵיהֶם וְלְהִיָּת לֹא תֵאָר מֶלֶךְ**, באמת לא צריך השי"ת לצורך מלכותו באמת לשום סיוע מהתחתונים, רק מחמת שעלה ברצונו הפשוט שתהא מלכותו באופן כזה שיכירו כח מלכותו על כן יצר השי"ת את מציאות המלכות באופן שאין מלך בלא עם'. ומתוך כך, עם אשר יקבלו עול מלכות שמים עליהם הרי הם ממליכים את השי"ת.

רצונו ית' שיתגלה מלכותו ע"י עבודת

בני ישראל - אין טעם ברצון

כדרכנו, נקרב את הדברים אל השכל באמצעות משל. איש אשר לו בית מבורך בילדים גמר בליבו כי ילדיו ילכו לישון לא יאחר מהשעה תשע, אוסף את ילדיו ומכריז על תקנות הבית, למחרת חוזר האבא לביתו אחרי יום עבודה בשעה 9 בערב ורואה את כל ילדיו ישנים, מיד עולה בקרבו תענוג ונחת רוח כי ילדיו שומעים בקולו ונותנים לו את מעמדו הראוי, בעצם האבא נשאר אבא גם אם לא יצווה מתי לפרוש לשינה, רק הוא בעצמו תלה וייצר בכך את מעמדו בכך שבניו יצייתו לו ויעשו רצונו.

כמשל הזה כביכול הוא בסוגייתנו, הבורא ית'ש הוא מלך מצד עצמותו על כל הבריאה - יהיו ברואים או לא, כשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולם ואין טעם וסיבה לרצון זה, ייצר מציאות של 'אין מלך בלא עם' ומעתה צריך הוא לעם שיקבלו עול מלכותו עליהם ובאמצעותם יתגדל ויתקדש שמיה רבא, האופן בו נעשים אנו לעם ה' הוא על ידי שהשראת אורו ית' עלינו באופן מאיר יותר, כי אז היהודי עצמו נעשה עדות למציאות הבורא, יהודי שדבוק לבורא הן בסוד מרע והן בעשה טוב - אין לך עדות ברורה מזו שהשי"ת ברא את העולם והוא מלך על כל הארץ.

על כן נקרא העולם הזה 'עלמא דמתקלא - עולם המשקל' כי השי"ת יושב כביכול ושוקל עד כמה מעשיו ראויים שיזכה להתגלות אורו ית' על נפשו ונשמתו, אם ח"ו חוטא וממרה את פי ה' אזי מסתתר ממנו אורו ית', לא זוכה הוא שעל ידו יתגלה מלכותו ית' בעולם ושוקל השי"ת כי אינו ראוי להתגלות אורו ית' באופן כזה - **שְׁצַמְצַם כְּבִיכּוּל אֶת עַצְמוּ לְכָל עוֹלָם וְעוֹלָם וְלְכָל בְּחִינָה וּבְחִינָה לְהוֹפִיעַ אֶת אֹרֹו הַנּוֹף וְלְהַשְׁפִּיעַ עֲלָיו כְּפִי אֲשֶׁר יוּכַל שְׂאֵת כּוּחוֹ וּמְדֻרְגָתוֹ שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הַבְּחִינָה...**

מרירות בני ישראל על חטאם יוצר דביקות חדש

ומעתה נבאר עניינה של מחצית השקל. במד' תנחומא על הפסוק 'כל העובר על הפקודים וכו'' דרשו חז"ל 'בוא וראה חיבתן של ישראל שעברותיהן מביאין לידי מעלות גדולות היינו שאף אם עברו על הפקודים והמרו את פי ה', עדיין רוצה ה' בעמו וחספז בקרבנם, כי מצוות מחצית השקל ניתן לישראל דוקא ע"י שנכשלו ל"ע בחטא העגל.

הביאור בעומק מדוע זכו למחצית השקל הוא על ידי חטא העגל, על פי מה שכתב הרה"ק מאפטא עה"פ 'אנא חטא העם חטאה גדולה'. לכאורה פלא הוא על משה רעיא מהימנא שיקטרע על בני ישראל שחטא גדול חטאו, אלא כאשר חוטא המשך בעמוד הבא <<

האדם ולאחר החטא מתבונן בעצמו את עומק פגמו, עד כמה התרחק מאור פני מלך חיים, מתמלא ליבו מרירות עצומה וכלשון קדשו - ואז אף אם יעשו לו באותו עת כל העונשים שבעולם, יקטן בעיניו מגודל כאב ליבו.

חטא העם חטאה גדולה...

זה מה שאמר משה רעי' מהימנא לבורא ית"ש, בני ישראל דוויים ורצוצים מעצם החטא, כעת התבוננו בעומק פגמם עד כמה התרחקו מאור פני מלך חיים ועל זה שברון ליבם, מכח שברון לב זה זכו בני ישראל לתשוקה חדשה להשי"ת, כי הבינו עד כמה רחוקים הם ועד היכן מגעת חטאם, ומתוך כך זכו למחצית השקל שמהותה היא התשוקה העצומה להשי"ת הצומחת מתוך שברון הלב.

מחצית השקל - ישקול האדם האם מעשיו מאירים על נפשו אורו ית"ש

כידוע המחצית רומז שכל אחד מישראל הוא חצי צורה חצי הצורה השני הוא חלק אלו-ה ממעל. במצוות מחצית

אורייתא בדהילו ורחימו - מעשיה חסידית ומקורה

בפרשת משפטים - שקלים תרע"ז ביאר מרן אדמו"ר הצעיר ז"ע את הפסוק **אם בגפו יבא בגפו יצא** (כא, ג), ופי' רש"י על **בגפו - בכנפו**, בחינת כנפים, היינו אורייתא בדהילו ורחימו פרחת לעילא.

וסיפר **מעשה מהבעל שם טוב ז"ל** כי לא רצה להיכנס באיזה בית, כי אמר שהבית מלא בתורה ואין מקום להיכנס לשם, ואמר הטעם כי אורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא (תיקו"ת תי' יכה), ונשאר פה למטה בבית, כלן אינו רוצה להיכנס.

וזה **בגופו - בכנפו כנ"ל**. **אם בעל אשה הוא**, היינו התורה הנקראת אשה, אשת חיל, אם סובר בדעתו שהוא הבעל אשה, היינו כחי ועצם יד, אז **יציאה אשתו עמו**, כי תורתו אינו עולה למעלה. אבל אם יודע **ש'אדניו יתן לו אשה'** (פסוק ד) בבחינת 'כי ממך הכל ומיך נתנו לך' (דב"א א"ט, יד), אז **האשה יולידה'** היינו התורה והמצוות שלו, כמאמר חז"ל (ב"ר ל, ו) תורה ומצוות הם תולדותיהן של צדיקים. **התיה לאדניה'** היינו שתורה ומצוות שלו יעלו למעלה לריח ניחוח בחינת פרחת לעילא כנ"ל. עד כאן תוכן דברות קדשו כמובא בספ"ק אמרי יעקב.

עובדה זו שסיפר אדמו"ר ז"ע על הבעש"ט הק' מוכרת ויודעה בקרב החסידים מדור דור, ואמרנו לתור אחר מקורה הטהור, וחדשות גילינו ונחלוק אותם עם הקוראים הנכבדים [ש"כ להרב אשר ישעיה נוסביום הי"ו עורך המדור הנפלא 'יתרון דעת' בגליון 'עלים לתרופה' על סיועו בחפץ לב].

המקור הראשון של הבעש"ט כפי שמסופר על הבעש"ט הוא ככל הנראה בספ"ק **באר משה'** להרה"ק ר' משה מקאזניץ ז"ע בנו של המגיד הק' מקאזניץ ז"ע שנדפס לראשונה מכת"ק בשנת תרמ"ג וז"ל בפרשת נח עה"פ **'ויהי מקץ שנתים'** וכו': המעשה הידוע - **הבעש"ט הקדוש** שפעם אחת הלך לבית המדרש **ועמד על הפתח ולא רצה לכנוס**, ואמר שבלתי יוכל לכנוס עליו כי הוא מלא על כל גדותיו מפה לפה מתורה ותפילה עד בלי ימצא מקום לכנוס בו. ויתמהו כל העומדים אתו על המראה הגדול, והלא אדרבה, אין שם בחזק גדול מזה כשכתי תורה ותפילה מלאים מתורה ותפילה. ואז הסביר להם הענין כי אין זה למעלה נחשב כשכתי הכנסת או בית המדרש מלא מתורה ותפילה שהוא מחמת שהדבורים מהעולם אין יוצאים ככוונה שלמה ורצויה, על כן לא יוכל להיות להם עליה למרום ונתמלא הבית מפה לפה בתורה ותפילה עד שלא יוכל הכנס לכנוס בו. משי"כ אילו היו **תופללים העולם בכוונת הלב כראוי** היו הדבורים הקדושים **מרחמים למעלה** ולא ישאר מהם כלום למטה, כמאמר חז"ל כל אורייתא דלאו הוא בדור"ר לא פרחת לעילא.

גם בשם הרה"ק מרוזין נמצאנו למדים על יחסו של הסיפור אל הבעש"ט הק' אך בסגנון שונה במעט, והוא בספר **בנין שלמה** להגה"ח ר' מאיר יהודה לאנגרמאן זצ"ל - נאמן צדיק בית רוזין (פרעמישלא תרנ"ב, אבות פ"ה, עב): שכתב: שמעתי מאיש נאמן רוח אבא מארי זלה"ה שפעם היה בלילה לבד ביחידות בהקלויז דהה"ק אדמו"ר מריזין ז"ע ושמע שפותח הה"ק אדמו"ר הדלת עם הגבאי ר' ליב ז"ל. טמן את עצמו במקום מכוסה כי בוש וירא לדבר ולהתראות פנים לפני קדושתו ביחידות, כי לא היה עוד מקורב כלל. שמע שאמר קלויז שלי ריק, בלע"ז **מאן קלאז איז ליידיק - גאר ליידיק**, כן דיבר לר' ליב והלך עם הלילקע ציבעך

השקל יתבונן וישקול האדם האם מצד מעשיו ראוי הוא שמחציתו השני - הוא החלק הרוחני, יישקול ויזכה להאיר על גופו ונשמתו, כמובן שהאדם המתבונן באמת על מעמדו ומצבו יתמלא ליבו במרירות ושרון לב מריחוקו מאור פני מלך חיים, במרירות זו יקבל בעצמו כוחות חדשים לשקול באמת מה חובתו בעולמו, לא ח"ו ליפול לייאוש, אדרבה! ממקום זה ישתוקק מחדש להאיר על עצמו את אורו ית"ש בבהירות. על ידי כך יזכה שישקול השי"ת מחדש עד כמה ראוי הוא לאור באור החיים - **פְּרַשְׁתָּ שְׁקָלִים הוּא כְּסוּד בְּחֵינַת עֵלְמָא דְמַתְקָלָא**.

שבת שקלים כנגד ר"ה - הטעם

אמר הרה"ק ר' פינחס מקאריץ כי שבת שקלים כנגד ראש השנה הוא. כמבואר כי ככל שאורו ית' שורה על האדם בבהירות יתר כך הוא ממליך ומגלה את מלכותו ית', על כן אם האדם זוכה ובשבת שקלים מתמלא ליבו מרירות על מעמדו ומצבו ומתוך כך מתמלא ליבו תשוקה להשי"ת וזוכה

מעט בהקלאז ואמר: הבעש"ט היה בדרך והלך לאיזה בית הכנסת וכשבא לפניו אמר **אוי דא טרעטע מען אויף שמות**. אח"כ הסביר הדבר אחז"ל כל הלומד תורה בדור"ר פרחת לעילא, ועל כן אמר הבעש"ט **שדורכים על שמות** כי זמן כביר לא היה שם עליות תורה ותפילה. וכאן בבית הכנסת שלי ת"ל הכל נתעלה, עד כאן שמע מפיו הקדוש זצלה"ה ז"ע, והלך לביתו.

במקור אחר יחס את הסיפור אל הרה"ק מבראדיטשוב ז"ע והוא בספר **אמת ושולם** (עמ"מ) **להרה"ק מלברטוב** וכך מובא שם: **הרה"ק ר' לוי יצחק ז"ע מבראדיטשעו** בא פעם אחת באיזה ביהכ"ס **ולא הלך על הארץ רק על הספסלים**, שאלו כולם בתמיהן מה זאת, השיב להם כי **אינו רוצה לילך על הרצפה** שמונח עליהם כמה וכמה שמות הקדושה ודברי תורה. והשיבו היתכן זה הלא נקיה הרצפה מכל זה, השיב להם כונתי על הדברי תורה ותפלה שהתגלגלו ולמדו בלא כונה לשמים, ובלא דחור"ח לא פרחית לעילא.

במקורות נוספים ומאוחרים נמצא כי הסיפור אירע עם הרה"ק ר' ברוך - **המגיד מקוסוב בעמ"ח הספה"ק עמוד העבודה'** ועוד, אולם מהתחקות אחר המקורות נמצא כי המקור הראשון **בכתובים על עובדה זו הוא אכן על המגיד מקוסוב**, וכך נמצא כתוב בלשון מליצית בקונטרס הנדיר **מספד גדול וכבד מאוד' שערך רבי מיכאל שמעון מייא על אחיו רבי יוסף מייא ביום ה' טבת תקע"א** (דיהרפורט תקע"א) בדף יד עמוד א: שמעתי בשם הרב הגדול מוכיח מפורסם הצדיק האמיתי מו"ה ברוך קאסור ז"ל שהיה משתעי בלשון חכמה, פעם אחת בבואו לבית המדרש באחת מקהלות קדוש ישראל, ומצא שם להקת המון בני תורה רכי שנים חריפי דעת שהיו יחד נושאים ונותנים במלחמתה של תורה בחידוד גדול ועצום. ובראותו כי לפלולם אף הבל הימיון ותכלית לימודם רק להראות גדולתם וגודל כוחם בלימודם ולא לשם שמים כוונתם אף אל מטרות האמת יורו המורים חץ פלפולם, אז פתח הרב הנ"ל כמשבח ואמר **תודה רבה אשר הביאני לבית מלא תורה כזאת**.

רכי שנים אלה למדברותיו ששו ויחדו את פניהם, בחשבם כי באמת ובאמונה הוא דובר. לא כן בני פתח הרב הנ"ל את פיו **בחכמה**, הלא ידוע אם יעסוק אדם בתורה לשמו ית' או לא תשאר הלימוד אף לא רגע אחד למטה, וזלתי צופיה הליכות ביתה ותמחר לשוב למעלה ובוקע חלוני רקיע לשוב אליו ית' שמו. אמנם אם תכלית הלימוד איננו לשמו ית' או תשאר נצח למטה ולא תעלה עוד למעל, ועתה הנה עיני הראות כי כל פלפולכם איננו לשמו ית' וזלתי קול ענות לפלול של הבל אנכי שומע, ואף מלה אחת מכל לימודכם לא תכסוף לעלות למעלה והכל תשאר למטה עד שתתמלא הבית כולה, ולכוונה זו אמרתי כי מצאתי פה בית מלא תורה, ודפח"ח.

לעילוי נשמת

הרה"ר שלמה בן ר' יהודה לוי ז"ל
נלב"ע בשם טוב כ"ד שבט ש.ז.
הונצח ע"י נכדיו

ומעתה נתחנן ונבקש **אור פניך עלינו אדון נשא** - רבש"ע יודע אני בעצמי כמה התרחקתי מחי החיים, את מצוותיך לא עשיתי בשלמות ולא דבקתי באורך באמת, אך אבינו שבשמיים - **שקל אשא** - כעת נושא אני את עיני אלך שתגביה ותרום נא את ה'משקל', אותו אור שראוי אני לקבל יאיר יותר, אף שלא לפי ערך, כי דבקה נפשי אחרייך, הומה ליבי אל דודייך!

ע"פ דברות קודש (נראה אור גליון ז), ורעד"ר שבת שקלים פ"א

ב' אדר יו"ד של רבינו שבתי כהן זי"ע - בעל הש"ך

אחד מאנשי נולדה לו בת והגיע לפני הרה"ק רבי יחיאל ממוש בכפיפת ראש, אמר לו רבי יחיאל מה לך, הלא גם אמו של הש"ך שהיה גדול בדורו היתה בת.

חובת השעה

הביטול להשם יתברך מבטל כל הדינים

כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (כד, ז).

איתא **בעל הטורים** (לקמן כה, לה) **'ונשמע' ג'** במסורה, הכא ואידך **'ונשמע קולו בבואו אל הקודש'** (שם), **'ונשמע פתגם המלך'** (אסתר א, ט).

תכלית בריאת העולם כי חפץ הקב"ה להיטיב ולהשפיע חסד לברואיו, אמנם תכלית ההטבה כאשר מתגלה כבוד מלכותו יתברך בעולם על ידי הברואים, ולכן אם אין ישראל מגלים די מלכותו בעולם, נתעורר קטרוג למעלה שלא יתקבלו ח"ו תפלותיהם ובקשותיהם להמשיך טובה וברכה לעולם.

והעצה לבטל הקטרוג שיקבל על עצמו עול מלכות שמים בביטול גמור, שבוה נגלה מלכותו יתברך בעולם וממילא עולה תפלתו למעלה מבלי מקטרג ומונע. כמאמר רז"ל (חולין ה:) **'אדם ובהמה תושיע ה'** (תהלים לו, ז), אלו בני אדם שערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה ועל ידי תושיע ה'.

וכן אמרו במשנה (אבות ב, ד) בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך, **רצונך מורה על התפלה** כי הנפש נקראת רצון כמאמר הכתוב (בראשית כג, ה) **'אם יש את נפשכם'** והתפלה קרויה נפש כמאמר הכתוב (שמואל א א, טו) **'ואשפוך את נפשי לפני ה'**, **שעל ידי הביטול לרצונו יתברך מתבטל רצון אחרים** המקטרגים ועולה התפלה למעלה להשפיע רחמים וחסדים.

זהו רמז המסורה **'כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע'** **'דיבר'** לשון קשה (מכות יא, כ), כאשר יש ל"ע דין קשה על ישראל העצה לבטל עצמו לגמרי להשם יתברך כענין אמירת נעשה ונשמע, על ידי שיתבונן באשר אירע ויבין שאינו אלא מחמת **'האלקים עשה שיראו מלפניו'** (קהלת ג, יד). ועל ידי שמתחזק ביראת ה' ומבטל עצמו ליצורו, **'ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מדינות מלכותו'** שמתגלה מלכות ה' בעולם על ידי ישראל. וממילא נתבטל הקטרוג ויהיו רחמך מתגללים על מדותייך, **'ונשמע קולו בבואו אל הקודש'** שנשמע קול התפלה להמשיך אף טוב וחסד לישראל.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, משפטים תשע"ד, ליל שבת אחר שנפסו ל"ע נפשות טהורות מישראל באסונות מהרדיים